

Dar eu nu consideram cam la fel. Așa că, după opt luni am părăsit organizația și m-am dus la Roma. Aceasta a fost o muncă de vis. Pe de-o parte să locuiesc la Roma - era oarecum prin anii 1952-53 - și să muncesc la Roma. Evreimea romană era foarte veche. Tu îți minte că pe arcul de triumf al lui Titus merg evreii în procesiune ca sclavi. Evreii din ghetoul din Roma sunt de fapt cei mai vechi romani. Ei suferiseră, desigur, sub oprimarea germană. Dar italienii au fost mult mai umani decât germanii și mulți alții. Mulți fuseseră deportați. Familiile erau dispartate și mulți erau ceea ce se cheama "straciacioli", adică aveau o roabă cu care mergeau pe stradă și vindeau diferite lucruri, adesea haine vechi sau alte lucruri de acest fel. Iar eu încercam atunci - eram șeful îngrijirii sociale pentru Roma, pentru întreaga Italie - să introduc idei moderne. Era destul de dificil. Aveam noțiunea faptului că trebuia să socotim veniturile și cheltuielile și după aceea organizația să încerce să-i ajute cu diferența. Dar, cât câștiga un asemenea vânzător de stradă, nu se putea niciodată stabili precis. Iar noțiunile lor, de exemplu dacă copiii și familia o duceau greu, cea mai mare fericire pentru ei era dacă vreun copil era primit la orfelinat și era întreținut în felul acesta. Acestea nu prea erau chiar ideile mele moderne, sau ideile noastre moderne.

Există doar o insulă pe Tibru. Pe ea se află o casă din Evul Mediu care era casa de bătrâni evreiască. Eu obișnuiam să spun mereu că dacă cineva dintre bătrâni putea să se urce pe scările acelea, atunci nu s-ar mai fi putut da jos de acolo, așa de grele erau. Dar se afla chiar între ghetoul roman și Trastevere, acolo unde locuiau atunci evreii din Roma, și unde presupun că locuiesc și azi. Sarcina mea era să încerc să organizez ajutorul material acolo și lucrul acesta nu era de loc ușor. Obișnuiesc uneori să povestesc că, dacă venea o mamă cu un băiețel care avea nevoie de o pereche de pantofi, atunci băiețelul trebuia să se descalțe, să pună piciorul pe o hârtie, iar așa-numitul lucrător social desena cu creionul în jurul piciorului, ca să se știe ce măsură are. După aceea, lucrătorul social, fără mamă și fără copil, se ducea la magazinul de pantofi și cumpăra o pereche de așa-numiți "pantofi potriviți". Nu era ușor de modernizat așa ceva. Lucrătorii sociali înțelegeau asemenea lucruri mai bine decât cei ce aveau răspunderea, directorii. Aceștia erau oamnei drăguți și cinstiți, dar îngrozitor de conservatori și nu aveau nici o noțiune despre ceea ce se considera că era îngrijire socială modernă, "casework" modern și așa mai departe. Era destul de dificil. Vreun ajutor din partea orașului Roma sau a statului italian nu exista aproape deloc: cred că primeau ceva ce aproximativ corespunde cu 2,50 coroane suedeze de azi pe lună, ca așa-zis ajutor social de la orașul Roma. Dar noi am încercat să punem în funcțiune un nou sistem. După aceea, am încercat să pun în funcțiune un sistem nou și în alte orașe în care locuiau mulți evrei: în Milano, Genova, Livorno, Florența, Torino, Venetia și Neapole. Așa că a trebuit să călătoresc mult și a fost o muncă de vis, pentru că puteam totuși să fiu cât de cât liberă sâmbăta și duminica, ca să vizitez orașele și să am multe trăiri estetice. În felul acesta am aflat și cum trăiește lumea. A fost foarte interesant, desigur, foarte fructuos. Am fost prin cămine de bătrâni italienesti și nu am să uit acest lucru niciodată. Erau săli mari de câte 30-40 de persoane, care erau culcate în paturi sau erau obligate să se trezească devreme și să-și strângă așternuturile, după care stăteau în picioare lângă pat până la unsprezece ziua. Nu aveau unde să se ducă. Era sărăcăcios, mizerabil și dificil pentru toți, de fapt.

Pe urmă, pentru noi exista și un grup special, și anume refugiați evrei, mai ales din Europa Centrală, care într-un fel sau altul au supraviețuit ocupației germane a Italiei. Mulți italieni, inclusiv călugări și călugărițe, ascunseseră evrei. Italienii au fost foarte binevoitori. Acolo nu exista aproape deloc antisemitism, iar dacă exista ceva antisemitism, asta era la populația cu foarte puțină educație, care își

amintea că "evreii l-au omorât pe Iisus". Dar eu nu am simțit niciodată așa ceva.

Între timp a avut loc "criza Canalului de Suez", când au fost alungați străinii din Egipt, dacă îți amintești. Mulți au revenit atunci în Italia, pentru că italienii erau foarte generoși. Dacă aveau o legătură oarecare cu Italia datând de mult, foarte mult înainte, se considera că reveneai acasă. Am întâlnit lume la Napoli. Acolo veneau vapoarele. Evreii erau plasați, foarte ciudați, în "Casa emigranților", că trebuia să fie puși undeva, și acolo erau evrei din Egipt care arătau așa cum îmi închipuiam eu că arătau arabii: ședeau pe pardoseală și fierbeau cafea arabă. M-au invitat foarte amabil să beau, dar dacă este ceva ce nu beau eu, aceea este cafeaua. Dar am fost nevoită să beau! Am mers de la un etaj la altul, și am băut cafea dulce, și le-am ascultat povestirile. Noi am încercat să aranjăm să le fie bine, așa cum am putut. Destul de mulți erau din Livorno, iar Livorno era atunci, dacă îmi amintesc bine, condus de cei de stânga, poate de comuniști. Ei au fost foarte generoși și s-au îngrijit de foștii lor cetățeni. Cu siguranță că mulți veniseră acolo fără să aibe vreo legătură cu orașul acesta, deoarece arhiva orașului Livorno arse, cred că prin 1878-79. Mulți spuneau: "Da, bunicul meu dinspre mamă, sau străbunica dinspre mamă, a venit din Livorno în 1875", sau ceva asemănător. Și atunci li se permitea să vină acolo și le era destul de bine după aceea. Noi încercam să ne ocupăm de ei la fel cum încercam să ne ocupăm de bătrâni, în principal evrei germani și din Europa Centrală, care, pe măsură ce Hitler prelua puterea, fugiseră în Italia. Am întâlnit multe cazuri foarte tragice. Suferiseră o mizerie atât de crâncenă. Îmi amintesc o femeie. Germanii plăteau așa-numitul "Wiedergutmachung" celor care suferiseră, și o femeie primise...

S.C.: Ce înseamnă aceasta?

I.G.: "Wiedergutmachung"? Evreii și ceilalți care fuseseră nevoiți să se refugieze, sau suferiseră de pe urma naziștilor, trebuia să-și reprimească averea și să capete o oarecare despăgubire lunară dacă fuseseră în lagăre de concentrare. Era destul de dificil, pentru că erau nevoiți să meargă la doctor pentru certificat medical, ceea ce nu era plăcut întotdeauna. Pentru unii, aceasta a fost o binecuvântare, dar îmi amintesc, de exemplu, o femeie încântătoare, care poate că avea vreo patruzeci de ani. Ea a primit foarte mulți bani, dar singurul lucru pe care l-am putut face cu banii ei a fost să o internăm într-un spital privat pentru bolnavi psihici. Folosul acesta l-a tras ea din banii germani! Existau multe cazuri dintre acestea. Dar banii au însemnat totuși foarte mult pentru cei care au primit ceva. Îmi amintesc și un caz plăcut. Era vorba despre adoptări internaționale de copii, lucru la care mă pricepeam. Era acolo o fetiță, care se afla într-un orfelinat ne-evreiesc. Se zicea că mama i-ar fi murit. Fusese dansatoare la circ și se prăbușise în manej la Genova. Tatăl plecase în Africa de Sud, sau ceva în genul acesta. Deoarece mama decedase și tatăl nu s-a ocupat de copil, am considerat că am putea să dăm copilul să fie adoptat în America. Ar fi fost o soluție bună pentru copilul acela, ne-am zis. Am început să facem cercetări. Până la urmă, s-a arătat că mama, care era dansatoare pe sârmă, nu se prăbușise de loc în manej, ci era o femeie care vagabonda și trăia din ajutoare. Ea a fost de acord cu adoptarea copilului. După aceea, am fost nevoiți să încercăm să dăm de tată, lucru care a fost foarte dificil, dar l-am găsit în Africa de Sud-vest. Italienii sunt foarte birocratici, așa că a trebuit să-i cerem aprobarea de adoptare și lui. El ne-a scris că: "Fetița nu este a mea, dar voi avea totuși grijă de ea. Am să fac o faptă bună. Copilul trebuie să poată fi adoptat." Am ținut-o așa timp de mai mulți ani. Autoritățile italiene voiau să aibe ștampile din nu știu ce oraș din Africa de Sud. Era îngrozitor de dificil. Când totul a fost gata, cineva din conducerea Comunității a spus: "Nici un copil evreu nu este voie să fie trimis în America. Copiii evrei trebuie să meargă în Israel!"

Directoarea orfelinatului a vrut atunci să o adopte ea pe fetiță. Dar cred că am reușit până la urmă să trimitem copilul în America. Însă erau tot felul de lucruri din acestea încurcate, cu care ne luptam foarte mult timp. În principal de aceasta mă ocupam, adică să organizez conform cu ideile moderne și în același timp să încerc să le calific pe așa-numitele lucrătoare sociale, care erau fete de treabă, dar nu aveau prea multe studii, și cărora le era destul de greu, deoarece domni mai bătrâni, care ședeau în diferite consilii de administrație, aveau ideile lor proprii. În timp ce eu le dădusem fetelor acestora alte idei, așa că erau niște contradicții. Dar la Milano a mers bine, pentru că Milano era mai european. Noi obișnuiam să spunem malițios că Africa începe la Roma.

Dar am avut și ocazia să predau "social casework" la colegiul de îngrijire socială de la Universitate. Când am venit, nu știam de loc italiană, dar a mers destul de bine. Uneori făceam ceva greșeli, și prima dată când să predau am crezut că o să fie un grup mic, de cincisprezece-douăzeci de persoane în clasă, dar am intrat într-un amfiteatru mare cu aproximativ o sută și douăzeci și cinci de elevi. Mă gândisem că o să fie mai mult o discuție, dar nu a fost așa. Am început prin a vorbi puțin despre diferența între lucrătorii sociali profesioniști și cei voluntari. Există o organizație care se cheamă San Vincenzo, sau un alt sfânt, în care doamnele din înalta societate se ocupă de binefacere. Am spus că voi vorbi despre diferența între forțele voluntare și cele ce muncesc profesional. Am crezut că spun "femeile de la San Vincenzo" și am spus atunci aceste cuvinte: "Le buone donne de San Vincenzo..." Atunci, o sută și douăzeci și cinci de persoane au început să rătăcă în gura mare, iar instructora italiană, care ședea lângă mine, râdea cu lacrimi. Eu nu puteam să înțeleg de ce râd. Eram atât de nefericită! Până la urmă am întrebant pe cineva, care mi-a spus: "Le buone donne, damele bune, înseamnă din acelea care fac strada (prostitute, n.t.)!" Cu timpul, oricum după opt ani, Joint a considerat că am organizat destul, așa că am fost mutată la Paris.

S.C.: Dar, deși veneai din Suedia ordonată în Italia, pari a fi încântată de Italia, deși Italia este exemplu de lipsă de organizare, nu are planificare și reguli fixe cum erau în Suedia.

I.G.: Nu, m-am simțit colosal de bine, și am învățat să-i înțeleg pe italienii destul de mult. Dar unele lucruri erau ciudate, mai ales pentru o suedeză modernă. Bărbații aceia care erau în consiliul de conducere... Cred că nu am întâlnit decât o singură femeie care avea un post mai înalt. Și despre mine, spuneau că: "Este păcat de ea, că muncește pentru că este nevoită să o facă", sau și că: "Este păcat de ea, pentru că muncește, deși nu este nevoită să o facă!" Dar, oricum, "era păcat de ea". Pe urmă, țineau ședințele la ora 21.30. Ele începeau la nouă și jumătate seara, dar ei nu veneau totdeauna la 21.30, ci veneai la ora zece. Și, de fapt, aveau foarte puțină înțelegere pentru îngrijirea socială modernă.

S.C.: Pentru că erai femeie?

I.G.: Da, dar nu numai pentru aceasta, ci, mai înainte de toate, pentru ideea de a avea un sistem. Ei voiau să meargă mai departe de vechile lor sisteme. Îmi amintesc că am întâlnit câteva doamne greco-italiene-evreice în Milano. Erau așa de triste, spuneau ele, "pentru că la Milano nu existau săraci. Noi obișnuim întotdeauna să ajutăm săracii de sărbătorile evreiești, dar nu avem nici un fel de contacte cu săracii", spuneau ele. Am încercat să le spun că nu chiar așa trebuia să se lucreze. Instruirea și educarea erau lungi și destul de grele, nu numai a acestor fete tinere, care erau harnice și bune la îngrijire socială și trebuia să le ajutăm, ci a avut loc și o lungă educare a șefilor. Căci ei nu înțelegeau prea mult.

(Continuare în numărul următor).